

א א ב מ"ו סק"ו מהל'
נדרים הל"ב ג סג'
לארץ רמב ע"ש י"ד
מימי רמב ע"ש פ"ו

השטן בחושבנו על מה שאינו בארבעה
א"כ איך זה יומא דלית ליה רשותא למשטן דהיינו יו"ט כ'
שתי עינים ושתי אזניים. שנתחלה המליכו הקב"ה על ארצו שהם
נרשמו ליהר מעצירה אבל עיניו ואזניו של אדם אינם נרשמו
שהרי על כרחו יראה בעיניו ונאזניו

שס"ד ימים אים ליה וכו'. ומי השנה שס"ה ימים: המליכו.
השליש: אלו הן שני עינים. ללאחר שכלל היה שלם בכל אבריו:
ראש הגוייה. הוא אבר: מעשרה שליטים. שהן מועילין לגוף יותר
מעשרה שליטים ואלו הן כו': הוליה. לכהונה: על דיבורו של
מלכי דק. נעלה ממנו הנהנה:

הדרן עלך ארבעה נדרים

השטן בחושבנוה תלת מאה ושיתין וארבעה
ואמר רמי בר אבא כתיב אברם וכתיב
אברהם בתחלה המליכו הקב"ה על מאתיים
וארבעים ושלושה אברים ולבסוף המליכו
על מאתיים וארבעים ושמונה אברים אלו הן
שתי עינים ושתי אזניים וראש הגוייה ואמר
רמי בר אבא מאי דכתיב עיר קמנה ואנשים
וגו' עיר קמנה זה הגוף ואנשים בה מעט אלו
אברים ובא אליה מלך גדול וסבב אותה זה
יצר הרע ובנה עליה מצודים והרמים אלו
עונות ומצא בה איש מסכן והכם זה יצר
טוב ומלט הוא את העיר בחכמתו זו תשובה
ומעשים טובים ואדם לא זכר את האיש
המסכן ההוא דבשעת יצר הרע לית
דמדבר ליה ליצ"ט¹ ההכמה תעון לחכם
מעשרה שליטים החכמה תעון לחכם זו
תשובה ומעשים טובים מעשרה שליטים (ו)
שתי עינים ושתי אזניים ושתי ידים ושתי
רגלים וראש הגוייה ופה אמר רבי זכריה
משום רבי ישמעאל ביקש הקב"ה להוציא
כהונה משם שנאמר והוא כהן לאל עליון
ביון שהקדים ברכת אברהם לברכת המקום
הוציאה מאברהם שנאמר ויברכהו ויאמר
ברוך אברהם לאל עליון קונה שמים וארץ

שמע ולבסוף כשנמול המליכו הקב"ה
אפי' על אלו שלא יסמל ולא ישמע
כי אם דבר מלוא: ראש הגוייה.
שנמול: מעשרה שליטים. שולטים
בדם שרז מעשי האדם נעשין על
ידים: ומלכי דק. הוא שם בן
נח: לפיכך הוליה מאברהם. ואע"פ
שאברהם מורעו של אלו לא זכה
צכהונה נחמתי שם אלא נחמתי עלמו
והיינו דלמרינן הוא כהן ואין זרעו
כהן כלומר שלא זכה זרעו צכהונה
נחמתי משה' נעלה מכל שאר זרעו
של שם ונתנה לאברהם: נאם ה'
לדני. דוד הוא דקאמר דנאם ה'
היה לדני דהיינו אברהם שב לימיני
שהבטיחו צמלמתי ארבעה מלכים
שעב לימיני השם כלומר שהיה בעבורו
לשית איביו הדום רגליו וכתיב:
צכהונה מומור אמה כהן לעולם:

הדרן עלך ארבעה נדרים

הנהגת מאכל היא. שהרי
לרוב חלק פרוטה לקנות
בה מאכל (מילי' ט"ז). אלא
ויחור אסור במודר
הגאון. דבר שהיה מותר
לכל אדם ואינו מקפיד
עליו (שם) כגון צה"ר
שמדור הנאה מתנוי ושם
לו צה"ר פרוטה למתני
לקנות ממנו מאה ארבע
צברוטה. והופק לו מעני
אמת יתירה או שמים
אסור צה"ר צבאו ומיור
סופוקו לו המנוי. דמטה
הוא. ושע"פ שישאר
לקוחים נמי הופק כמו
כן. ומיור רבנן שדר דמיי
כביל המקח הוא מסוף
לזה על השטן הקבוץ
לפרוטה. שאילו לא היה
לקח ממנו נדרים לא היה
נתן לו מעני לצה"ר כלום
(רשב"ם ב"ב נ"ז).

תוספות

שרי עינים וכו' אונים
דראש הגוייה. ראש
האבר שנתנו ושמע וראה
ושלט בעיניו ואזניו שהנחית
מפקחות את העינים
והאזניים כדכתיב (דברים טו)

אין בין המודר הנאה מחבירו.
שחבירו הדירו שלא יהנה ממנו
צטוס ענין: למודר ממנו מאכל. שלא
הדירו אלא הנאה מאכל: אלא דריסס
הרגל. לעבור בחצרו ולקצר דרכו:
וקלסו (ו). ולהשמט ככלים של מדיר
שאין עושין בהם מאכל. דמודר הנאה
אסור כדריסס הרגל דהיינו הנאה
שמקצר דרכו ולהשמט ככליו אבל
מודר ממנו מאכל מותר כשתיקן לפי
שזה לא הדיר ממנו אלא מאכל:
גמ' מאן הגא. למודר הנאה אסור
כדריסס הרגל וכלים וכו' אע"ג
ללא מיחזי הנאה: רבי אליעזר היא
דאמר אפילו ויטור כו'. ויתור זהו
כגון שלקח מדה של תפוחים צברוטה
ולאחר שמדד לו המדה מוסף לו
שמים או שלשה דרך של חנוונין
להוסיף על המדות משלהן הואיל
וצלא תנאי נתן לו לא מיחזי כמקח
אלא כמתנה ואליבא דרבי אליעזר
אסור המודר צבאו היתור של מדירות
פירות הכא נמי אף על גב דדריסס
הרגל לא הייה הנאה גמורה אסור:
והא

הדרן עלך ארבעה נדרים
וכרוך אל עליון אמר לו אברהם וכו' מקדימין ברכת עבד לברכת קונו מיד
נתנה לאברהם שנאמר נאם ה' לאדני שב לימיני עד אשרת אויבך הדום
לרגלך ובתריה כתיב נשבוע ה' ולא ינחם אתה כהן לעולם על דברתי
מלכי צדק על דיבורו של מלכי צדק והיינו דכתיב והוא כהן לאל עליון
הוא כהן ואין זרעו כהן:

הדרן עלך ארבעה נדרים

אין בין המודר הנאה מחבירו למודר הימנו מאכל אלא דריסת הרגל
וכלים שאין עושין בהם אוכל נפש המודר מאכל מחבירו לא ישאילנו
נפה וכברה וריחים ותנור אבל משאיל לו חלוק וטבעת ומלית וזממים:
גמ' מאן תנא אמר רב אדא בר אהבה רבי אליעזר היא דתניא ס"ר אליעזר
אומר גמ' ויתור אסור במודר הנאה: המודר מאכל מחבירו לא ישאילנו כו':
והא

הדרן עלך ארבעה נדרים
ועינים ולא תהיו נהנה אלו חסרי חסד. נשואו פחות ממנו י"ג שנה ויחממו בחיה שאין
האברים נשעתי: לו נאם ה' אביני. לדוני הוא אברהם אבינו שקבלו [השטן] להקב"ה ארץ כלילתה בנדרים (ז' ק)
אין בין המודר הנאה וכו' אלא דריסת הרגל. לעבור דרך חצרו או להשאיל כלים שאין עושין בהן אוכל נפש שמותרין
במודר הימנו מאכל ואסור במודר הימנו הנאה: נפה וכברה רחים ותנור. שמתקין בהן אוכל נפש לשמועין
כלים הללו דלא תימא דוקא קדריה ודוקא שפודי שהאכל עומד בתוכו לאכלה אבל הני גורס בגורס מיקרו קמ"ו דה"ה
רחים ותנור: אב"ט ששאר צ"ו הדרין וכו'. מילתא דפסקא נקט: גמ' מאן תנא. דמתמודר במודר הנאה לאסור אף
דריסת הרגל: אמר ויתור אסור במודר הנאה. מה שדרך אדם לומר משלו ואינו מקפיד עליו כגון המנוי אחר עמנו
האין בין המדיר שרגליו ליתן כפודיו הוא רגל להוסיף משלו כדי להרגילו ללא אלו אומי ויתור אסור למודר הנאה
כיון שהוא מותר שלו אבל שזה במוח דהיינו זניא דרמי על אפי' וכיון דמתמודר כולי האי הלכך אפי' דריסת

הרגל שאין דרך להקפיד עליו אסור במודר:

הנהגות הב"ח
(א) נש' מעשרה שליטים
אלו הן שני עינים:
(ב) רש"י ד"ה שס"ד ימים
א"כ ליה רשות לקטוגי
וימי השנה שס"ה ימים
וביורה"ב לית ליה רשות
הס"ד: (ג) רש"י ד"ה
וליס שאין עושין בהן
אוכל נפש ולהשמט
ככלים:

הדרן עלך ארבעה נדרים
קלהל ט טו
ההכמה תעו לקחם
ממעשרה שליטים אשר
היו בעיר: קהלת ז יט
ומלכי צדק שלך שמה
הוציא להם וכן והוא
כהן לאל עליון:
ביאשיה יד יח
ויתברכהו ויאמר ברוך
אברהם לאל עליון קנה
שמים וארץ:
ביאשיה יד יט
לדוד מזמור נאם יי'
לאדני שב לימיני עד
אשרת אויבך הדום
לרגלך: תהלים ק"א
נשבוע ה' ולא ינחם
אתה כהן לעולם על
דברתי מלכי צדק:
תהלים ק"ד

הדרן עלך ארבעה נדרים
אין בין המודר הנאה מחבירו.
שחבירו הדירו שלא יהנה ממנו
צטוס ענין: למודר ממנו מאכל. שלא
הדירו אלא הנאה מאכל: אלא דריסס
הרגל. לעבור בחצרו ולקצר דרכו:
וקלסו (ו). ולהשמט ככלים של מדיר
שאין עושין בהם מאכל. דמודר הנאה
אסור כדריסס הרגל דהיינו הנאה
שמקצר דרכו ולהשמט ככליו אבל
מודר ממנו מאכל מותר כשתיקן לפי
שזה לא הדיר ממנו אלא מאכל:
גמ' מאן הגא. למודר הנאה אסור
כדריסס הרגל וכלים וכו' אע"ג
ללא מיחזי הנאה: רבי אליעזר היא
דאמר אפילו ויטור כו'. ויתור זהו
כגון שלקח מדה של תפוחים צברוטה
ולאחר שמדד לו המדה מוסף לו
שמים או שלשה דרך של חנוונין
להוסיף על המדות משלהן הואיל
וצלא תנאי נתן לו לא מיחזי כמקח
אלא כמתנה ואליבא דרבי אליעזר
אסור המודר צבאו היתור של מדירות
פירות הכא נמי אף על גב דדריסס
הרגל לא הייה הנאה גמורה אסור:
והא

הדרן עלך ארבעה נדרים
וכרוך אל עליון אמר לו אברהם וכו' מקדימין ברכת עבד לברכת קונו מיד
נתנה לאברהם שנאמר נאם ה' לאדני שב לימיני עד אשרת אויבך הדום
לרגלך ובתריה כתיב נשבוע ה' ולא ינחם אתה כהן לעולם על דברתי
מלכי צדק על דיבורו של מלכי צדק והיינו דכתיב והוא כהן לאל עליון
הוא כהן ואין זרעו כהן:

הדרן עלך ארבעה נדרים
ועינים ולא תהיו נהנה אלו חסרי חסד. נשואו פחות ממנו י"ג שנה ויחממו בחיה שאין
האברים נשעתי: לו נאם ה' אביני. לדוני הוא אברהם אבינו שקבלו [השטן] להקב"ה ארץ כלילתה בנדרים (ז' ק)
אין בין המודר הנאה וכו' אלא דריסת הרגל. לעבור דרך חצרו או להשאיל כלים שאין עושין בהן אוכל נפש שמותרין
במודר הימנו מאכל ואסור במודר הימנו הנאה: נפה וכברה רחים ותנור. שמתקין בהן אוכל נפש לשמועין
כלים הללו דלא תימא דוקא קדריה ודוקא שפודי שהאכל עומד בתוכו לאכלה אבל הני גורס בגורס מיקרו קמ"ו דה"ה
רחים ותנור: אב"ט ששאר צ"ו הדרין וכו'. מילתא דפסקא נקט: גמ' מאן תנא. דמתמודר במודר הנאה לאסור אף
דריסת הרגל: אמר ויתור אסור במודר הנאה. מה שדרך אדם לומר משלו ואינו מקפיד עליו כגון המנוי אחר עמנו
האין בין המדיר שרגליו ליתן כפודיו הוא רגל להוסיף משלו כדי להרגילו ללא אלו אומי ויתור אסור למודר הנאה
כיון שהוא מותר שלו אבל שזה במוח דהיינו זניא דרמי על אפי' וכיון דמתמודר כולי האי הלכך אפי' דריסת

הדרן עלך ארבעה נדרים
ועינים ולא תהיו נהנה אלו חסרי חסד. נשואו פחות ממנו י"ג שנה ויחממו בחיה שאין
האברים נשעתי: לו נאם ה' אביני. לדוני הוא אברהם אבינו שקבלו [השטן] להקב"ה ארץ כלילתה בנדרים (ז' ק)
אין בין המודר הנאה וכו' אלא דריסת הרגל. לעבור דרך חצרו או להשאיל כלים שאין עושין בהן אוכל נפש שמותרין
במודר הימנו מאכל ואסור במודר הימנו הנאה: נפה וכברה רחים ותנור. שמתקין בהן אוכל נפש לשמועין
כלים הללו דלא תימא דוקא קדריה ודוקא שפודי שהאכל עומד בתוכו לאכלה אבל הני גורס בגורס מיקרו קמ"ו דה"ה
רחים ותנור: אב"ט ששאר צ"ו הדרין וכו'. מילתא דפסקא נקט: גמ' מאן תנא. דמתמודר במודר הנאה לאסור אף
דריסת הרגל: אמר ויתור אסור במודר הנאה. מה שדרך אדם לומר משלו ואינו מקפיד עליו כגון המנוי אחר עמנו
האין בין המדיר שרגליו ליתן כפודיו הוא רגל להוסיף משלו כדי להרגילו ללא אלו אומי ויתור אסור למודר הנאה
כיון שהוא מותר שלו אבל שזה במוח דהיינו זניא דרמי על אפי' וכיון דמתמודר כולי האי הלכך אפי' דריסת

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

עני משפט
נר מצווה

ד א מ"י פ"ב מה'...
ח' א מ"י פ"ב מה'...
ה ב מ"י פ"ב מה'...
ג מ"י פ"ב מה'...
ד מ"י פ"ב מה'...
ה מ"י פ"ב מה'...
ו מ"י פ"ב מה'...
ז מ"י פ"ב מה'...
ח מ"י פ"ב מה'...
ט מ"י פ"ב מה'...

ה) חנוכה פ"ג...
ו) חנוכה פ"ג...
ז) חנוכה פ"ג...
ח) חנוכה פ"ג...
ט) חנוכה פ"ג...

הגהות הב"ח

(א) גמ' ד'...
(ב) גמ' ד'...
(ג) גמ' ד'...
(ד) גמ' ד'...
(ה) גמ' ד'...

מוסף רש"י

הגון אמר איבר את...
הגון אמר איבר את...
הגון אמר איבר את...

פירוש הרא"ש

הגון היא. דאמר איבר את...
הגון היא. דאמר איבר את...
הגון היא. דאמר איבר את...

אפי' תימא דרבי הכל...
אפי' תימא דרבי הכל...
אפי' תימא דרבי הכל...

דברי חנן היא רבא אמר אפי' תימא דרבי...
דברי חנן היא רבא אמר אפי' תימא דרבי...
דברי חנן היא רבא אמר אפי' תימא דרבי...

לא צנו. דמחזיר לו אבידתו אלא כשנכסי מחזיר אסורין...
לא צנו. דמחזיר לו אבידתו אלא כשנכסי מחזיר אסורין...
לא צנו. דמחזיר לו אבידתו אלא כשנכסי מחזיר אסורין...

מקום...
מקום...
מקום...

תוספות

חנן אמר איבר פ"ב...
חנן אמר איבר פ"ב...
חנן אמר איבר פ"ב...

קמי' ברישא מחזיר לו אבידתו היינו כנסים...
קמי' ברישא מחזיר לו אבידתו היינו כנסים...
קמי' ברישא מחזיר לו אבידתו היינו כנסים...

